

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗАПОШЉАВАЊА ОПШТИНЕ КАЊИЖА ЗА 2022. ГОДИНУ

1. УВОД

Локални акциони план запошљавања општине Кањижа (у даљем тексту: ЛАПЗ) је основни инструмент спровођења активне политике запошљавања у 2022. години. Њиме се дефинишу циљеви и приоритети политике запошљавања у општини Кањижа и утврђују програми и мере који ће се реализовати, како би се достигли зацртани циљеви и омогућило одрживо повећање запослености.

При изради ЛАПЗ за 2022. годину узети су у обзир циљеви, приоритети и смернице Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године („Службени гласник РС“, бр. 18/2021), Акциони план за период од 2021. до 2023. године за спровођење Стратегије запошљавања за у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године („Службени гласник РС“, бр. 30/2021),.

Спровођење ЛАПЗ-а и предвиђених приоритета и мера подразумева активно учешће и сарадњу свих релевантних институција и социјалних партнера на подручју општине Кањижа.

1.2. Макроекономски оквир

Србија је током претходних пет година остварила значајан напредак ка успостављању макроекономске стабилности и одрживог привредног раста. Успешна координација монетарне и фискалне политике, као и доследно спровођење фискалне консолидације и структурно прилагођавање, повољно су утицали на побољшање пословног и инвестиционог амбијента.

Привредни раст Србије, кључан макроекономски показатељ од ког зависи одрживо повећање животног стандарда становника. Процењено је да је укупна економска активност у Републици Србији у 2021. години, мерена реалним кретањем бруто домаћег производа, забележила раст од 7,5% у односу на 2020. годину.

Бруто инвестиције у основна средства у 2021. години показују реалан раст од 14,1%, у поређењу са претходном годином. Пољопривредна производња остварила је у 2021. години пад физичког обима од 5,0%. У истом периоду индустријска производња забележила је раст од 6,3 %, а прерађивачка индустрија раст од 5,5%.

Вредност изведених радова у грађевинарству у 2021. години бележи реални раст од 17,1%, у односу на претходну годину. Спољнотрговинска робна размена, у еврима, у 2021. години, у односу на 2020. показује раст извоза за 25,5% и раст увоза за 24,0%.

Према резултатима анкете о радној снази, у трећем кварталу 2021. године, стопа запослености износи 50%, док је стопа незапослености 10,5%.

Просечне зараде без пореза и доприноса у 2021. години, у односу на претходну годину номинално су веће за 8,9%, а реално за 4,6%.

Процењена годишња стопа инфлације износи 7,8%.

Изразит депопулациони тренд карактеристика је демографских кретања у РС са снажним утицајем на стање на тржишту рада. Само на основу природног прираштаја, број становника у РС је смањен за око 292,6 хиљада у периоду 2011-2018. године. Када говоримо о емиграцији из РС највећи број оних који одлазе или намеравају да оду из земље налази се међу млађом популацијом старости до 40 година. Основни мотиви који их наводе да размишљају о напуштању РС јесу незапосленост (недостатак посла и извора прихода) и лоши економски услови живота. Услед емиграције младих људи, економија и целокупно друштво суочавају се са негативним ефектима тог одласка.

РС ће се у будућности сусрести не само са све старијим становништвом, што прети да угрози пензиони систем, већ и са недостатком радне снаге који неће бити у могућности да се задовољи увозом радне снаге из земаља у окружењу.

Стање на тржишту рада у РС, мерено основним показатељима из Анкете о радној снази (АРС), указује на значајан опоравак тржишта рада последњих година – стопа незапослености се смањује а стопа запослености повећава, број запослених лица расте, што је праћено смањењем броја незапослених и неактивних лица. Кретање основних показатеља тржишта рада углавном је

конзистентно са кретањима макроекономских показатеља (раст БДП, ниска и стабилна инфлација, смањење јавног дуга, прилив СДИ). Међутим, и поред ових побољшања, показатељи на тржишту рада у РС су и даље неповољнији него у земљама Европске уније (ЕУ).

У трећем кварталу 2021. године број запослених износио је 2.924.500, а број незапослених 341.500. Стопа запослености за дати период износи 50,0%, а стопа незапослености 10,5%.

Према подацима Анкете о радној снази за трећи квартал 2021. године, а у поређењу са другим кварталом 2021. године, код лица старости 15 и више година дошло је до смањења контингента становништва ван радне снаге (-95 600) на рачун повећања активног становништва (+83 000). У оквиру контингента активног становништва дошло је до повећања броја запослених (+93 400) и смањења броја незапослених (-10 500).

На међукварталном нивоу, стопа незапослености смањена је за 0,6 процентних поена (п. п.), а стопа становништва ван радне снаге за 1,5 п. п., и у трећем кварталу 2021. године износиле су 10,5%, односно 44,2%, респективно. Истовремено, стопа запослености порасла је за 1,7 п. п. и у трећем кварталу 2021. године достигла је ниво од 50,0%. У оквиру укупне запослености, која је повећана за 93 400, формална запосленост је повећана за 36 500, док раст неформалне запослености износи 57 000.

Према подацима Анкете о радној снази за трећи квартал 2021. године, у односу на трећи квартал 2020. године, стопа запослености повећана је за 2,2 п. п., стопа незапослености за 0,7 п. п., док је стопа становништва ван радне снаге смањена за 2,8 п. п.

1.3. Кратак опис локалне демографске и економске ситуације

а) Демографске карактеристике општине Кањижа

Постојећа демографска кретања у општини као и одлазак младих а и искуснијих кадрова у иностранство у садашњим временима не обезбеђују одржив развој радне снаге у општини, што има за последицу неповољне економско-демографске перспективе.

Подаци пописа 2011. године показују опадање броја становништва за 9% у односу на резултате претходног пописа.

Природни прираштај износи – 8,8% (на 1000 становника). Број умрлих лица је годишње у просеку већи од броја живорођених за 190 – 200 особа.

За постојећу старосну структуру општине игра доминантну улогу поред негативног природног прираштаја и изражени, све интензивнији вид миграционих процеса, одсељавање нарочито младих људи.

Просечан број чланова домаћинства је 2,5 лица.

У структури становништва деца и млади (0-17) године живота учествују са 17%, становништво старости 18-64 год. са 64 %, а старији од 65 година живота са 19%.

У полној структури становништва мушкарци учествују са 49 %, а жене са 51%.

Образовна структура становништва је изразито неповољна. Лица са вишом и високом стручном спремом учествују са 5 %, завршеном средњом школом са 35%, основно образовање имају 31%, 27% није завршило основну школу, док је 2% без школске спреме.

Смањење броја становника услед одсељења у иностранство, уз старење популације представља све већи изазов и здравственом, социјалном систему, као и образовању.

б) Привредна кретања

Мада се и водеће индустријске делатности општине као производња црепа, керамичких плочица, хидроизолационих материјала, прерађивачка индустрија суочавају са бројним проблемима пословања, ипак успевају да одрже стабилне позиције на тржишту.

Што се тиче робне размене, у периоду јануар-децембар 2020. године вредност извоза општинских привредних субјеката је остварена на нивоу од око 54,4 милиона долара док је увоз био 52,3 милиона долара.

Број привредних субјеката и даље стагнира у општини (у средини 2021. године су на списку 437 предузетника и 317 предузећа у општини), што указује на последице драстичног опадања тражње и куповне моћи становништва, на недостатак финансијских средстава и тешкоћа приликом њиховог обезбеђивања. Просечна нето зарада у 2020. години износила је 50.257,00 динара по запосленом.

Пољопривредна производња обезбеђује квалитетну базу сировина за прехранбено-прерађивачку индустрију, нарочито за општинске капацитете производње сушених поврћа и производа од њих. Житарице исто представљају једну од основних сировина за прерађивачке капацитете.

Пољопривредници са малим поседима и радници, који су везани за пољопривреду, имају изузетно мале шансе да обезбеде егзистенцију из те делатности. Нарочито их погађа диспаритет цена инпута и откупних цена производа у сточарству, у производњи млека, као и у гајењу житарица и индустријског биља. У 2021. години пољопривредне произвођаче поред изразите суше за време пролећне сетве и за време бокорења, класања па све до жетве житарица, и даље су погађале високе цене инпута као и ниске откупне цене. Упоредо са тим смањивала су се улагања у квалитетне репроматеријале, заштитна средства и агротехнику. Све то проузрокује и умањење ангажовања радне снаге у сезони окопавања усева, сабирања плодова и примарних, па и секундарних производа на производним површинама произвођача сировине. Количине сировине би се могле повећати са увећавањем јединствених производних површина за производњу, са повећањем површине под заливним системима.

Неповољне тенденције у сточарству се и даље настављају, с једне стране због либерализације увоза месних и млечних производа, а с друге стране због повећања захтева стандарда квалитета домаћих производа. Сва та негативна кретања су довела до драстичног пада сточног фонда.

Општина Кањижа настоји да подржава из године у годину ову значајну грану привреде и то чини у складу са својим финансијским могућностима буџета, и то преко годишњих Програма мера за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја, јер сматра да треба допринети успоравању негативних тенденција у пољопривредној и сточарској производњи. У том циљу у општинском Буџетском фонду за пољопривреду и рурални развој из године у годину се обезбеђују средства подршке за улагања како на пољу набавке опреме за наводњавање, тако и набавке квалитетних приплодних грла, па и покривања трошкова вештачког осемењавања говеда итд.

Туризам општине се ослања углавном на бањске капацитете, који са традицијом дугом сто година користе лековиту воду за лечење реуматских болести и рехабилитацију. Специјална болница за рехабилитацију „Бања-Кањижа“ и хотели „Lipus“ и „Акуарапон“ располажу најзначајнијим смештајним капацитетима. Повећава се и број смештајних капацитета у домаћој радиности. Укупан број ноћења остварен у 2020. години је 29506.

Поред тога што општина има значајну традицију у медицинском туризму и угоститељству, све више се истичу и здравствени туризам, спортски-рекреативни и културни туризам, туризам гастрономије, рурални и етно туризам итд.

Јавни сектор преко унапређења инфраструктурног развоја и општинског маркетинга може значајно допринети развоју локалног предузетништва у овој грани привреде, што даје велики подстрек искоришћавању потенцијала у повећању запошљавања.

Услужни сектор нарочито транспорт и трговина на велико остварују лепе резултате и представљају стабилне и перспективне привредне делатности у Кањижи.

1.4. Партнери на спровођењу политике активне политике запошљавања у општини

Најзначајнија институција из аспекта запошљавања је Национална служба за запошљавање (НСЗ), која покрива кроз мрежу филијала све локалне самоуправе. Експозитура у Кањижи преко филијале Кикинда обавља послове обавештавања о могућностима и условима запошљавања, осигурања за случај незапослености, организује додатно образовање и обуку итд.

Најзначајнији партнер НСЗ-а на локалном нивоу је Локални савет за запошљавање, који од 28.07.2016. год., активно учествује у праћењу и анализи тенденција тржишта рада.

Рад савета је усмерен на предлагање годишњих акционих планова запошљавања, спровођење заједничких програма запошљавања НСЗ и општине Кањижа, праћење сајмова запошљавања, саветодавну помоћ за реализацију пројеката јавних радова, итд.

2. СТАЊЕ НА ТРЖИШТУ РАДА У ОПШТИНИ

2.1. Опште карактеристике, кретање запослености и незапослености

Опште карактеристике тржишта рада у општини су и даље: неусаглашеност понуде и потражње радне снаге, велико учешће дугорочно незапослених, неповољна старосна и квалификациона структура незапослених, незапосленост младих, застарелост знања и способности како запослених тако и незапослених лица, велики број незапослених који припадају теже запошљивим категоријама, као и велики број ангажованих у сивој економији.

Велики пад запослености је забележен и међу младима (15-24), што потврђује да се млади људи све чешће одлучују за наставак образовања као алтернативу тражењу запослења, односно да након завршетка школовања масовно напуштају земљу да би на европским тржиштима нашли боље плаћен посао.

Највећи број запослених је ангажован у прерађивачкој индустрији (25,50%), у трговини (15,64%).

Број регистрованих индивидуалних пољопривредника крајем 2020. године је износио 639 лица, што бележи опадање од 6,17 % у односу на претходну годину.

Упоредни приказ запослености по секторима

Сектор	2018.	2019.	2020.
Пољопривреда, шумарство, рибарство и рударство	182	206	229
Прерађивачка индустрија	1676	1615	1562
Снабдевање водом, електричном енергијом, гасом и паром	80	79	83
Грађевинарство	217	183	188
Трговина на велико и мало, поправка моторних возила	940	949	958
Услуге смештаја и исхране	168	194	201
Саобраћај и складиштење	474	491	480
Информисање и комуникације	32	30	29
Финансијске делатности и делатности осигурања	78	74	72
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	134	141	138
Пословање некретнинама	7	8	8
Административне и помоћне услужне делатности	140	104	144
Државна управа и обавезно социјално осигурање	406	381	373
Образовање	475	464	452
Здравствена и социјална заштита	411	409	413

Уметност, забава и рекреација	23	29	33
Остале услужне делатности	117	114	122
Регистровани индивидуални пољопривредници	736	681	639
Укупно:	6296	6152	6124

Подаци из табеле који садрже податке о броју незапослених указују на чињеницу да многа незапослена лица напуштају наше тржиште рада, траже запослење у иностранству, настављају школовање, прелазе у сиву економију или постају неактивни у тражењу посла.

У квалификационој структури незапослених високо је учешће неквалификованих лица, која траже запослење (више од 65%).

Кретање броја незапослених по квалификованој структури

Квалификациона стр. незапослених	2018.	2019.	2020.	2021.
I Неквалификовани	886	774	755	767
II Полуквалификовани	29	24	23	22
III Квалификовани	242	196	197	208
IV Средња спрема	181	147	162	164
V. Високо квалификовани	10	7	6	6
VI Виша спрема	29	25	19	15
VII Висока спрема	20	15	13	24
УКУПНО	1.397	1188	1175	1206

У структури незапослених лица у нашој општини највеће је учешће оних који су већ били у радном односу.

Незапосленост младих је повезана са чињеницом да они углавном имају само општа и теоретска знања, а не и практично. Од укупног броја незапослених 22,60% спада у категорију младих до 30 година.

Незапосленост старијих је често повезана са дискриминацијом приликом запошљавања те категорије незапослених. Посматрајући године старости, у структури незапослених 25,20% лица је старије од 55 година.

Учешће дугорочне незапослености и даље представља велики проблем. Удео дугорочно незапослених лица (три и више година) у укупном броју износи више од 55%. Дуго чекање на запослење доводи до губитка мотивације, знања и смањивања могућности за запошљавање.

Положај Рома на тржишту рада и даље представља велики проблем, јер је знатно лошији у односу на укупну популацију. Удео Рома у укупном броју незапослених расте из године у годину.

У структури незапослених у општини скоро 2% је особа са инвалидитетом која траже запослење.

Запошљавање у сивој економији је дугорочна појава и у директној је вези са ниским зарадама, ниским нивоом заштите на раду итд.

2.2. Учешће у програмима Општине и Националне службе за запошљавање

На територији општине Кањижа у 2021. години реализовани су следећи програми НСЗ:

- из средстава надлежног министарства реализован је програм самозапошљавања једног лица у вредности од 250.000,00 динара,
- из средстава надлежног министарства реализован је програм запошљавања незапослених из категорије теже запошљивих једног лица, у вредности од 200.000,00 динара појединачно,

- у 2021. години реализован је један уговор за јавне радове ОСИ (укупно 6 лица) на територији општине из средстава Републике Србије преко Националне службе за запошљавање,
- из средстава општине у укупној висини од 4,3 милиона динара по предвиђеном оквиру Локалног акционог плана за запошљавање општине Кањижа за 2021. годину јавни радови су омогућили радно ангажовање 25 особа и то код следећих послодаваца: ЈП за комуналне услуге „Комуналац“, Удружење грађана „Покрет за Мале Пијаци“, Центар за пружање услуга социјалне заштите општине Кањижа и Потиски водоводи-Tisza menti Vízművek” доо Хоргош.

3. ПОЛИТИКА ЗАПОШЉАВАЊА У ОПШТИНИ КАЊИЖА

Образовањем Локалног савета за запошљавање и јачањем институционалне мреже за развој МСП и предузетника, општина Кањижа је препознала могућности да утиче на политику запошљавања на њеној територији и да установљава мере за повећање запослености.

3.1. Циљеви активне политике запошљавања

Општи циљ политике запошљавања је усмерен на успостављање ефикасног и одрживог тренда раста запослености у општини.

Појединачни циљеви активне политике запошљавања у општини Кањижа у 2022. године ће и даље бити усмерени на промовисање програма запошљавања, подршка учешћа привредника на конкурсима који има позитиван утицај на јачање приватних предузећа и предузетника у смислу могућности отварања нових радних места односно одржавања броја запослених.

Посебну пажњу треба посветити развоју система каријерног вођења и саветовања односно повећању компетенција незапослених, стицањем знања и вештина, организовању обука и развијањем конкурентне радне способности.

Усклађивање са образовним системом Европске уније је од изузетне важности због мобилности радне снаге, нарочито младих, као и потребе за признавањем диплома и сертификата стечених у нашем систему образовања, који ће настати уласком Србије у ЕУ.

На локалном нивоу потребно је организовањем обука, преквалификацијом и доквалификацијом незапослених створити услове за запошљавање лица са евиденције НСЗ.

Смањивање утицаја економске кризе на постојеће послове уз подршку привредних субјеката ће омогућити очување броја постојећих радних места. Развој привреде и привлачење директних инвестиција, уз паралелно унапређење система образовања и социјалне заштите ће допринети повећању запослености.

Најважнији циљ програма је подстицање запошљавања и укључивање незапослених, првенствено младих, вишкова запослених, старијих итд. у програм. Међу незапосленим лицима је велики број младих образованих људи, који размишљају да напусте земљу. Да се не би неповратно изгубила вредност тог потенцијала, неопходно је инвестирати у оне сегменте који ће обезбедити егзистенцију и испољавање креативних и предузетничких способности младих.

Пожељно је да се успоставе флексибилни облици рада и запошљавања.

3.2. SWOT анализа тржишта рада у општини

Предности: усвојене стратегије и правна акта на локалном нивоу, задовољавајућа сарадња са релевантним организацијама у земљи и иностранству, степен развијености постојећих институција, добра и вишегодишња пракса и искуство у реализацији програма и пројеката.

Слабости: високи степен незапослености, флукуација едукованих кадрова, недовољни кадровски капацитети, недовољна координација и комуникација између релевантних институција за подршку привреде.

Шансе: интеграција у Европску унију, подршка међународних организација, развој мреже партнерстава,

Претње: економске потешкоће, лоши демографски трендови, недовољна сарадња на регионалном нивоу.

3.3. Висина потребних средстава

У оквиру ЈАПЗ за програм запошљавања предвиђа се финансијски оквир од 4.300.000,00 динара и предвиђен је следећи програм:

Мере активне политике запошљавања	Укупно динара	Број лица	Средства општине
„Јавни радови 2022 - Сопствени програм општине“	4.300.000,00	25	4.300.000,00

За спровођење програма ће се тражити техничка подршка Националне службе за запошљавање.

Табела циљева, програма и мера за реализацију ЈАПЗ општине Кањижа за 2022. годину

Активности	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Рок	Извор података
Промовисање субвенција виших нивоа власти послодавцима за отварање нових радних места	повећано запошљавање кроз доделу субвенција послодавцима	број и структура послодаваца корисника субвенције, број и структура запослених уз субвенцију послодавцу	НСЗ, општина Кањижа	01.01-31.12.2022.	РЗС
Промовисање програма samozapošljavanja виших нивоа власти	повећано запошљавање уз доделу субвенција за samozapošljavanje	број и структура корисника субвенције, број предузетника који раде 6 месеци након истека уговора	НСЗ	01.01-31.12.2022.	Агенција за привредне регистре
Обуке за пре-квалификацију и доквалификацију, обуке за развој предузетништва	стицање нове квалификације	број учесника на обукама	ОКУ „Снеса” и друге установе образовања	01.01-31.12.2022.	НСЗ, институције за организовање обука
Унапређење активности привлачења капитала, кроз побољшање система	већи број присутних улагача	број новоотворених радних места	општина Кањижа, ИЦР, Одељ. за привр. и ЛЕР	01.01-31.12.2022.	Агенција за привредне регистре
Програм „Јавни радови 2022 - Сопствени програм општине“	повећано запошљавање незапослених	број учесника у програму	општина НСЗ	01.01.-31.12.2022.	НСЗ, Општинска управа
Обуке за активно тражење посла	повећан број обучених младих	број учесника	НСЗ	01.01-31.12.2022.	НСЗ
Обуке за дефицитарне квалификације	повећан број оспособљених младих за самостални рад у струци	број учесника	ОКУ „Снеса”	01.01-31.12.2022.	НСЗ, институције за организовање обука

Обуке за унапређење предузетничког духа младих	повећан број младих предузетника	број бизнис планова	ОКУ „Спеса” ИЦР	01.01- 31.12.2022.	НСЗ, институције за организовањ е обука
--	--	------------------------	-----------------------	-----------------------	---

Република Србија
Аутономна покрајина Војводина
Општина Кањижа
Скупштина општине Кањижа
Број: 02-75/2022-I
Дана: 17.2.2022. године
Кањижа

Председник Скупштине општине
Роберт Лацко